

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกของ โรงเรียนเทคนิคพัฒนชัยการสัตหีบ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบกับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกโรงเรียนเทคนิคพัฒนชัยการ สัตหีบ

สมมติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง
3. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง
4. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุม
5. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม
6. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน
7. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองดีกว่าระยะก่อนการทดลอง

8. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลดีกว่าระยะก่อนการทดลอง

9. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ เป็นนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ปีการศึกษา 2544 ที่มาจากครอบครัวแตกแยก โรงเรียนเทคนิคพิษณุพนการสัตหีบ และมีคะแนนลักษณะการมุ่งอนาคตกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 21 คน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายในการเข้ากลุ่ม แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ๆ ละ 7 คน คือ กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และกลุ่มควบคุม

เครื่องมือในการศึกษาค้นคว้า

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประกอบด้วย

1. แบบวัดลักษณะการมุ่งอนาคต
2. โปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบ
3. โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

การดำเนินการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (randomized control group pretest posttest follow up design) ที่มีกลุ่มทดลอง 2 กลุ่มและกลุ่มควบคุม 1 กลุ่ม กลุ่มละ 7 คน

วิธีดำเนินการทดลอง แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

1. ระยะก่อนการทดลอง ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้
 - 1.1 ผู้วิจัยคัดเลือก ประชากร โดยขอข้อมูลจากแฟ้มข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน ปวช.1 ปีการศึกษา 2544 จากฝ่ายแนะแนวว่า มีนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกจำนวน 89 คน เป็น นักเรียนที่มีคุณสมบัติตรงตามกลุ่มประชากร
 - 1.2 เมื่อได้นักเรียนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดนัดมาพบผู้วิจัยเพื่อให้ตอบแบบทดสอบวัดลักษณะการมุ่งอนาคตเพื่อคัดเลือนักเรียนที่มีคะแนนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 มาเป็น

กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 21 คนและสอบถามความสนใจในการเข้าร่วมการทดลองโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งกลุ่มสามกลุ่ม กลุ่มละ 7 คน เป็นกลุ่มทดลองสองกลุ่ม และกลุ่มควบคุมหนึ่งกลุ่ม

2. ระยะทดลอง ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามขั้นตอนดังนี้

2.1 กลุ่มทดลองที่ 1 คือกลุ่มทดลองที่ได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาลักษณะการมุงอนาคต เริ่มตั้งแต่ 20 สิงหาคม 2544 ถึง 10 กันยายน 2544 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ครั้งละ 50 นาที จำนวน 10 ครั้งในเวลา 11.30-12.20 น.

2.2 กลุ่มทดลองที่ 2 คือกลุ่มทดลองที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ เริ่มตั้งแต่ 20 สิงหาคม 2544 ถึง 10 กันยายน 2544 เป็นเวลา 4 สัปดาห์ ทุกวันจันทร์ พุธ และศุกร์ ครั้งละ 50 นาที จำนวน 10 ครั้งในเวลา 15.30-16.20 น.

2.3 กลุ่มควบคุม ไม่ได้รับโปรแกรมการใช้เทคนิคแม่แบบและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

3. ระยะหลังการทดลอง หลังเสร็จสิ้นการทดลอง ให้กลุ่มทดลองทั้ง 3 กลุ่ม ทำแบบสอบถามวัดลักษณะการมุงอนาคตอีกครั้ง เพื่อเป็นคะแนน posttest จากนั้นนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีทางสถิติ

4. ระยะติดตามผล ภายหลังการทดสอบหลังการทดลอง 4 สัปดาห์ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ทำแบบสอบถามลักษณะการมุงอนาคต เพื่อใช้เป็นคะแนน follow up ติดตามผล โดยเริ่มตั้งแต่ 10 กันยายน 2544 ถึง 10 ตุลาคม 2544 รวมเวลา 1 เดือน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุงอนาคตของนักเรียนที่มาจากกรอบกว้างแตกแยก กลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 และที่กลุ่มควบคุม นำมาเสนอในรูปตารางและแผนภูมิเปรียบเทียบระดับคะแนนในระยะต่าง ๆ ของการทดลอง

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่าง ค่าคะแนนเฉลี่ย ลักษณะการมุงอนาคตในระยะต่าง ๆ ของการทดลองของกลุ่มทดลองที่ 1 กลุ่มทดลองที่ 2 ด้วยวิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนสองทางแบบวัดซ้ำ (two-way ANOVA repeated measures) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบ simple effect ตามวิธีการ โฮเวลล์ (Howell 1992 (448-452))

3. ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ตามวิธีการของนิวแมน-คูลส์

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากวิเคราะห์ข้อมูล ผลที่ได้ปรากฏดังต่อไปนี้

1. มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะเวลาของการทดลอง
2. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
6. นักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ
7. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองดีกว่าระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
8. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลดีกว่าระยะก่อนการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
9. นักเรียนที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบการพิจารณาเหตุผล – อารมณ์ เพื่อการพัฒนาทักษะมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอภิปรายผลตามสมมติฐานดังนี้

1. ในการทดสอบปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีทดลองกับระยะของการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่ามีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะของการทดลองมีผลต่อการพัฒนาทักษะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก คือก่อนการทดลองของกลุ่มทดลองที่หนึ่ง กลุ่มทดลองที่สอง และกลุ่มควบคุม

มีค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตไม่แตกต่างกัน แต่ในระยะหลังการทดลองและติดตามผลได้ผลที่ต่างออกไป คือ กลุ่มทดลองที่หนึ่งและกลุ่มที่สอง มีลักษณะการมุ่งอนาคตสูงขึ้น ส่วนกลุ่มควบคุมมีความแตกต่างกันตามช่วงระยะเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พักตร์วิไล พุ่มน้ำเย็น (2542, หน้า 98) ที่ศึกษาผลของการให้คำปรึกษาเป็นกลุ่มแบบกระชับกับการใช้บทบาทสมมติ ที่มีต่อพฤติกรรมกล้าแสดงออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับระยะเวลาการทดลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ซึ่งเป็นวิธีการเสนอแม่แบบที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อให้ผู้สังเกตหรือผู้ประสงคจะเลียนแบบจากแม่แบบนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ของแม่แบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ ๆ ที่พึงประสงค์ได้ จึงทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีลักษณะการมุ่งอนาคตที่สูงขึ้นในระยะหลังการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศรินยา ชัยเกียรติเจริญกิจ (2530, หน้า 42) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบที่มีต่อการประหยัคของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนชลกัลยานุกูล จังหวัดชลบุรี พบว่า นักเรียนที่ได้รับการสอนโดย การใช้เทคนิคแม่แบบมีการประหยัคสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับผลการศึกษาของ กษมา จันทร์ (2535, บทคัดย่อ) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบนักเรียนที่ได้รับชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรและนักเรียนกลุ่มควบคุมมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนวิชาภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ส่วนกลุ่มทดลองที่ 2 ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ ได้รับการฝึกและเรียนรู้ว่าความคิดที่มีอิทธิพลต่ออารมณ์ความรู้สึกและพฤติกรรมของตนเอง ความคิดที่ไม่มีเหตุผล ไม่เหมาะสมนั้นเป็นสาเหตุของอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมและความคิดสามารถเปลี่ยนแปลงได้ด้วยตัวของบุคคลนั่นเอง นักเรียนจะได้รับการฝึกวิเคราะห์ ความคิดด้วยตนเอง เมื่อพบว่ามีความคิดที่ไม่เหมาะสม ไม่มีเหตุผลก็จะหาวิธีการที่จะเปลี่ยนแปลงความคิดนั้นเสียใหม่ จึงสามารถนำทักษะและประสบการณ์ความรู้ที่ได้รับไปปรับความคิดและพฤติกรรมเพื่อเปลี่ยนความคิดไม่มีเหตุผลต่อลักษณะการมุ่งอนาคตให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้น ซึ่งในระยะติดตามผลสอดคล้องงานวิจัยของ เมคกิบบิน (Mekibbin, 1989, p. 189) ได้ศึกษาผลของการเข้ากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์ที่มีต่อการปรับตัวในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนสำหรับเด็กที่ด้อยความสามารถ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความสามารถที่จะเรียนมีความจำ สามารถใช้ความคิดอย่างเหมาะสม มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีพฤติกรรมทางการเรียนดีขึ้น สามารถมี ปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคม ได้ดีขึ้น

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างวิธีการทดลองกับช่วงเวลาของการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. เปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะก่อนการทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

2.1 ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 103.43$) แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 83.29$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังทดลองสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากในระยะหลังการทดลอง นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก ที่ว่านักเรียนที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง ทั้งนี้เนื่องจากกระบวนการเรียนรู้มนุษย์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน โดยเฉพาะในเรื่องของพฤติกรรมส่วนใหญ่แล้วเกิดขึ้นโดยการเรียนรู้จากตัวแบบ เมื่อบุคคลที่ได้เห็นตัวแบบก็จะสามารถรับรู้สัญลักษณ์ของการกระทำนั้นได้ และแม่แบบจะเป็นสิ่งที่ชี้นำให้บุคคลได้แสดงพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กษมา จันทรแต่งตั้งผล (2535) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เทคนิคแม่แบบและชุดพัฒนาความขยันหมั่นเพียรที่มีต่อความขยันหมั่นเพียรของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่านักเรียนที่ได้รับเทคนิคแม่แบบมีความขยันหมั่นเพียรในการเรียนสูงขึ้นในระยะหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับ ทันจิมา ระเบียบดี (2529, บทคัดย่อ) ที่ศึกษาพบว่า หลังการทดลองนักเรียนที่ฝึกการใช้เทคนิคแม่แบบสไลด์การ์ดมีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2.2 ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบ ในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 100.14$) แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 83.29$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 3 ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง เนื่องจากในระยะติดตามผล นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก ผู้วิจัยได้จัดโปรแกรมการเสนอแม่แบบสังเกตการกระทำของตัวแบบแล้วทำให้เกิดการเรียนรู้ และการเรียนรู้อยู่ในระยะติดตามผลจึงทำให้ลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับแม่แบบในระยะติดตามผลสูงกว่าระยะก่อนการทดลอง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วิศสุณี แทนประเสริฐกุล (2528) และประเสริฐศรี เอื้อนนครินทร์ (2525, หน้า 52) ที่ได้ศึกษา

ผลของการใช้ตัวแบบต่อพฤติกรรมการตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียน และพัฒนาจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ ของนักเรียนพบว่า การใช้ตัวแบบภาพยนตร์สามารถเพิ่มพฤติกรรมตั้งใจเรียนในห้องเรียนของนักเรียนและพัฒนาจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ของนักเรียนในระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

2.3 ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในระยะติดตามผล ($\bar{X}$ = 100.14) ระยะหลังการทดลอง ($\bar{X}$ = 103.43) แตกต่างกันอย่างไรไม่มีนัยสำคัญทางสถิติเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 6 เพราะว่าเทคนิคแม่แบบใช้ได้ผลในช่วงระยะเวลาหนึ่งเพราะเทคนิคแม่แบบเน้นความสำคัญของกระบวนการของปัญญาเนื่องจากมีความเชื่อว่าคนเรานั้นสามารถคิดได้และสามารถใช้สัญลักษณ์เพื่อทดแทนสภาพการณ์ต่างๆ ได้และโปรแกรมที่ผู้วิจัยจัดขึ้น ได้จัดให้แม่แบบได้แสดงตามลำดับขั้นและที่สำคัญผู้วิจัยได้ให้ผู้ทดลองได้มีโอกาสการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบและเมื่อใดที่ผู้ทดลองแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมผู้วิจัยจะให้แรงเสริมทันที ดังที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536, หน้า 271) กล่าวว่าไว้ว่าการที่จะให้พฤติกรรมที่เกิดจากการสังเกตตัวแบบนั้นเกิดคงที่และสม่ำเสมอ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่ลอกเลียนแบบตัวนั้น ไม่เช่นนั้นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก็จะหยุดคิดลงในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปจึงทำให้ลักษณะการมุ่งอนาคตของการเลียนแบบลดลง

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบมีลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลอง ระยะติดตามผลสูงกว่าในระยะการก่อนทดลอง แต่ในระยะติดตามผลลักษณะการมุ่งอนาคตจะค่อยลดลง

3. เปรียบเทียบผลการใช้เทคนิคแม่แบบกับกลุ่มควบคุมเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะการมุ่งอนาคตของ นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X}$ = 103.43) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X}$ = 89.86) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 4 ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังทดลองสูงกว่ากลุ่มควบคุมเพราะนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการใช้เทคนิคแม่แบบในกลุ่มทดลองได้เห็นแม่แบบแสดงบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ ที่คล้ายคลึงกับสภาพความเป็นจริง ซึ่งทำให้นักเรียนได้มองเห็นแง่มุมของพฤติกรรมนั้นสังเกตพฤติกรรม ตลอดทั้งกิจกรรมต่างๆ ของแม่แบบ ผลจากการสังเกตจะทำให้บุคคลนั้นเลียนแบบพฤติกรรมของแม่แบบ หรือเกิดพฤติกรรมใหม่ๆ ที่พึงประสงค์ได้ จึงทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกมีลักษณะการมุ่งอนาคตที่สูงขึ้นในระยะหลังการทดลอง ขณะที่นักเรียนในกลุ่มควบคุมไม่มีโอกาส

ได้เรียนรู้จักแม่แบบซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมคาย จิโนคม (2534) ที่ศึกษาพบว่า พฤติกรรมการประหยัดในระยะติดตามผลของนักเรียนกลุ่มที่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบสูงกว่านักเรียนที่ไม่ได้รับการสอนโดยใช้เทคนิคแม่แบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.2 ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะการมุ่งอนาคตของ นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับเทคนิคแม่แบบในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 100.14$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($\bar{X} = 92.57$) แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับเทคนิคแม่แบบเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลสูงกว่ากลุ่มควบคุม เพราะให้ผู้ทดลองได้มีโอกาสการเลียนแบบพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของแม่แบบและเมื่อใดที่ผู้ทดลองแสดงพฤติกรรมที่เหมาะสมผู้วิจัยจะให้แรงเสริมทันที ดังที่ สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2536, หน้า 271) กล่าวว่าวิธีที่จะทำให้พฤติกรรมที่เกิดจากการสังเกตตัวแบบนั้นเกิดคงที่และสม่ำเสมอ จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการให้การเสริมแรงต่อพฤติกรรมที่ลอกเลียนแบบตัวนั้น ไม่เช่นนั้นพฤติกรรมที่เกิดขึ้นก็จะหยุดติดลงในที่สุด เมื่อเวลาผ่านไปจึงทำให้ลักษณะการมุ่งอนาคตของการเลียนแบบลดลง

4. เปรียบเทียบผลการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกเพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะก่อนทดลอง ระยะหลังการทดลอง และระยะติดตามผล

4.1 ค่าเฉลี่ยคะแนนลักษณะการมุ่งอนาคตของ นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ในระยะหลังการทดลอง ($\bar{X} = 97.00$) แตกต่างจากระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 87.71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 7 ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองดีกว่าระยะทดลอง เนื่องจากในระยะทดลองกลุ่มตัวอย่างได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ ซึ่งผู้วิจัยได้จัดโปรแกรมการให้คำปรึกษาเพื่อเปลี่ยนความคิดที่ไม่มีเหตุผลที่มีต่อลักษณะการมุ่งอนาคต เป็นขั้นตอน โดยเริ่มจากวิเคราะห์เหตุผลและความคิดที่มีต่อสาเหตุของลักษณะการมุ่งอนาคต แนวคิดให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ ให้ความรู้เกี่ยวกับลักษณะความคิดที่มีเหตุผลและความคิดที่ไม่มีเหตุผล 11 ลักษณะ เพื่อให้นักเรียนได้รับรู้และเข้าใจถึงลักษณะความคิดที่มีเหตุผลและความคิดที่ไม่มีเหตุผลทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ จากนั้นให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดอย่างมีเหตุผลด้วยตนเอง (rational self help from) ตามทฤษฎี ABC ของ Ellis โดยผู้วิจัยอธิบายวิธีการทำพร้อมแจกตัวอย่างการทำเพื่อใช้ประกอบการ

อธิบาย แล้วจึงให้นักเรียนทำแบบฝึกคิดอย่างมีเหตุผลด้วยตนเองจากสถานการณ์ที่กำหนดให้ จนนักเรียนเกิดทักษะในการโต้แย้งความคิดได้อย่างมีเหตุผลมากขึ้น จากนั้นจึงให้นักเรียนฝึกวิเคราะห์ความคิดต่อสถานการณ์จริงที่เกิดขึ้นกับนักเรียนคือ สาเหตุของการไม่มีลักษณะการมุ่งอนาคต เมื่อนักเรียนสามารถเปลี่ยนความคิดหรือความเชื่อได้อย่างมีเหตุผล จึงเป็นผลทำให้นักเรียนเกิดอารมณ์ที่เหมาะสมและมีลักษณะการมุ่งอนาคตที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวนิดา นิลวนิชย์ (2538) ที่ศึกษาผลของการให้บริการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ โดยการนำทฤษฎีวิธีการปรึกษาแบบเกสโตลท์ แบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์และแบบเผชิญความจริงเพื่อลดพฤติกรรมหนีเรียนจึงนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดคูหาราม ผลการศึกษาพบว่า หลังการทดลองพฤติกรรมหนีเรียนของนักเรียนที่ได้รับการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และงานวิจัยของเมคคิบบิน (Mekikibbin, 1989, p. 189) ได้ศึกษาถึงผลของการเข้ากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อการปรับตัวในด้านต่างๆ ในโรงเรียนสำหรับเด็กที่ด้อยความสามารถ ผลการศึกษาพบว่านักเรียนมีความสามารถที่จะเรียน มีความจำ สามารถใช้ความคิดอย่างเหมาะสม มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น มีพฤติกรรมการเรียนดีขึ้น สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับคนในสังคมได้ดีขึ้น

4.2. ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 107.57$) ดีกว่าในระยะก่อนการทดลอง ($\bar{X} = 87.71$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 8 ที่ว่า ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะติดตามผลดีกว่าระยะทดลอง ทั้งนี้เพราะกระบวนการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เป็นวิธีการเปลี่ยนแปลงความคิดภายในของบุคคลทำให้บุคคลสามารถเปลี่ยนความคิด ไม่มีเหตุผลไปสู่ความคิดที่มีเหตุผลได้ เอลลิสและไวท์เลย์ (Ellis & Whiteley, 1979 pp. 1-5) ดังนั้น เมื่อนักเรียนได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ นักเรียนจึงสามารถคิดอย่างมีเหตุผลต่อปัญหาของการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคต อันเป็นสาเหตุที่ทำให้นักเรียนเกิดความวิตกกังวล คับข้องใจ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎี ABC ของ Ellis ที่กล่าวว่า ความเชื่อหรือความคิดไม่มีเหตุผลของบุคคลเป็นสาเหตุทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์พฤติกรรมแต่เมื่อบุคคลมีอารมณ์และพฤติกรรมที่เหมาะสมยิ่งขึ้น เอลลิสและไวท์เลย์ (Ellis & Whiteley, 1979, pp. 45-46) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย นิภา เลิศลือชาชัย (2533, หน้า 58-61) ที่ได้ศึกษาผลของการบำบัดตามทฤษฎีการใช้เหตุผลและอารมณ์ที่มีต่อความวิตกกังวลในการสอบของนักศึกษาเลขาการชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการบำบัดตามทฤษฎีเหตุผลและอารมณ์มีระดับของความวิตกกังวลลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากเหตุผลดังกล่าว การให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ ส่งผลทำให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก มีลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองสูงกว่าในระยะก่อนการทดลอง

4.3. ค่าคะแนนเฉลี่ยลักษณะการมุ่งอนาคตของนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ในระยะหลังทดลอง ($\bar{X} = 97.00$) กับในระยะติดตามผล ($\bar{X} = 107.57$) ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 9 ที่ว่า ที่ว่านักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกที่ได้รับการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เพื่อพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตในระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะนักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกในระยะติดตามผลได้ผ่านการฝึกการตัดสินใจในการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตได้เรียนรู้ค่านิยมของลักษณะการมุ่งอนาคต ดังนั้น จากการที่นักเรียนได้รับการเรียนรู้และการฝึกคิดอย่างมีเหตุผลตามขั้นตอนการฝึกคิดแบบ ABC ของ Ellis จนเกิดทักษะการคิดที่มีเหตุผลอย่างเป็นระบบ เป็นขั้นตอนและสามารถพัฒนาจนเป็นลักษณะนิสัยทำให้นักเรียนสามารถรักษารูปแบบการคิดที่มีเหตุผลไปสู่ระยะติดตามผลได้โดยไม่ต้องฝึกจากผู้ให้คำปรึกษาทุกครั้งที่เกิดปัญหา ดังคำกล่าวของแพทเทอร์สัน (Patterson, 1980, p. 172) ที่ว่าการให้คำปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์เน้นการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อขจัดปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมของบุคคล โดยช่วยให้บุคคลสามารถรักษารูปแบบการคิดและการแสดงออกอย่างมีเหตุผลได้ในระยะยาว

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ ส่งผลให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยก เกิดการปรับเปลี่ยนความคิดที่ไม่สมเหตุสมผลในลักษณะการมุ่งอนาคตยังคงมีผลในการรักษารูปแบบการคิดอย่างมีเหตุผล ไปสู่ระยะติดตามผลได้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. จากการศึกษาวิจัยพบว่าการใช้เทคนิคแม่แบบจะให้ผลในช่วงเวลาหนึ่ง(ระยะหลังการทดลอง)และจะลดลง ส่วนการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์สามารถพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตได้ แต่จะส่งผลในระยะเวลาต่อไป ดังนั้นการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์จะต้องใช้เวลาจึงจะเกิดผลดังนั้นบุคลากรและเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนที่มาจากครอบครัวที่แตกแยกสามารถนำเทคนิคแม่แบบและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคต ที่จะช่วยให้นักเรียนที่มาจากครอบครัวแตกแยกเหล่านี้มีการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตได้

2. ควรมีการฝึกอบรมแก่บุคลากรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ความรู้และเทคนิคด้านการใช้แม่แบบและการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัย

1. การทดลองใช้เทคนิคแม่แบบและการให้คำปรึกษากลุ่มพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ในการพัฒนาลักษณะการมุ่งอนาคตกับกลุ่มนักเรียนกลุ่มอื่น
2. การศึกษาผลของการใช้เทคนิคแม่แบบในการพัฒนาพฤติกรรมด้านอื่น ๆ
3. ควรศึกษาการให้คำปรึกษากลุ่มแบบพิจารณาเหตุผลและอารมณ์ในการพัฒนาพฤติกรรมด้านต่างๆเช่น พฤติกรรมก้าวร้าว พฤติกรรมเกี่ยวกับระเบียบวินัย